

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Поетика детективного жанру в англійській літературі (на матеріалі збірки оповідань А. Конан-Дойла «Записки про Шерлока Холмса»)

Студентки Візнюк Анни Ярославівни 3 курсу групи Мла 04-21

спеціальності 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Керівник Мадлена Едуардівна Шульгун

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

РЕЗЮМЕ

Дослідження теми **«Поетика детективного жанру в англійській літературі присвячено вивченню оповідань А. Конан-Дойла «Записки про Шерлока Холмса»**. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, резюме, списку використаних джерел.

Перший розділ **«Теоретичні аспекти вивчення специфіки творів детективного жанру А. Конан-Дойла»** розкриває жанрові ознаки детективу та критичний аналіз детективів письменника. Було встановлено, що детектив є своєрідною схемою, де сюжет включає: загадковість, присутність вбивства, місце виявлення злочину та детектива, який шукає вбивцю.

Другий розділ **«Особливості поетики детективних оповідань А. Конан-Дойла «The adventure of the engineer's thumb» (Палець інженера) та «The Adventure of the Speckled Band» (Пістрява стрічка)**, розкриває поетикальність творів, які відображені за допомогою засобів, що створюють напруженість. Так, у творі «The Adventure of the Engineer's Thumb», автор використовує різні загадки та натяки. Вже починаючи з назви твору, автор впроваджує підказки, які допомагають читачеві розкрити мотив убивства.

Оповідання «The Adventure of the Speckled», є одним з найбільш репрезентативних оповідань про Шерлока Холмса з точки зору детективної поетики. У творі використовуються стандартні прийоми детективу: загадка, підозра, злочин, розслідування, несподівані повороти сюжету та розв'язки. Широко автор використовує мікродіалоги, запитальні речення взаємодіють із запитаннями, спрямованими на отримання інформації про конкретні події. Вони пов'язані із злочином, а відповіді на них можуть виявитися ключем до розгадки таємниці.

Таким чином, можна зробити висновки, що поетика розглянутих детективних творів є оригінальною, здатною захопити увагу читача та змусити його зануритися у світ загадкових злочинів та їх розслідування.

Ключові слова: *детектив, поетика, художній простір, наратив*

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТВОРІВ ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ АРТУРА КОНАН-ДОЙЛЯ	6
1.1 Жанрові ознаки детективу у сучасному літературознавстві.....	6
1.2 Детективна творчість А. Конан-Дойля у світлі актуальних питань сучасної літературознавчої критики.....	9
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ А. КОНАН-ДОЙЛЯ «THE ADVENTURE OF THE ENGINEER'S THUMB» ТА «THE ADVENTURE OF THE SPECKLED»	14
2.1 Особливості поетики твору «The Adventure Of The Engineers Thumb».....	14
2.2 Поетика оповідання А. Конан-Дойля «The Adventure of the Speckled Band».....	26
ВИСНОВКИ	36
ЛІТЕРАТУРА	38

ВСТУП

Актуальність теми. Вважається, що жанр детективу є новим явищем в історії літератури, і йому ще не вдалося повністю отримати теоретико-літературну рецепцію. Лише в середині ХХ століття розпочались перші спроби літературознавчого вивчення детективного жанру. Нині складні процеси його розвитку, включаючи активну взаємодію з іншими романними жанрами, вимагають уважного спостереження та детального розгляду.

Однією з актуальних проблем сучасної філології є належна оцінка та комплексно-узагальнювальне літературознавче дослідження творів про Шерлока Холмса.

Серед вітчизняних та зарубіжних літературних критиків, істориків і теоретиків літератури, які займалися дослідженням творів Артура Конана-Дойла, можна зазначити імена Дж. Кавелті, Дж. Д. Карр, Н. Кожукало, Н. Романюк, Д. Мацько та інших.

Проте дотепер всебічне та системне теоретико-літературне осмислення творчості А. Конана-Дойла у контексті жанрової природи та поетико-стильової парадигми не було проведено ні в західних, ні в вітчизняних літературознавчих традиціях. Не досліджено достатньо способів художньої реалізації авторської концепції, зокрема, ті жанрово-стилістичні трансформації, які зробили оповідання про Холмса детективною класикою та визначили характерні поетичні риси детективної літератури, стилістичні особливості шерлокіанського дискурсу та конкретного образу Холмса.

Отже, актуальність роботи визначається сучасними тенденціями в розвитку детективних творів, адже дослідження оповідань А. Конан-Дойла дозволяє виявити особливості цього жанру, проаналізувати використання різноманітних художніх засобів та стилістичних прийомів, розкрити особливості поетики детективу.

Мета роботи: дослідити особливості створення поетики у детективних оповіданнях «Записки про Шерлока Холмса».

Завдання:

- вивчити жанрові ознаки детективу у сучасному літературознавстві;
- з'ясувати детективну творчість А. Конан-Дойла у світлі актуальних питань сучасної літературознавчої критики;
- проаналізувати особливості поетики твору «The Adventure Of The Engineers Thumb»;
- дослідити поетику оповідання А. Конан-Дойла «The Adventure of the Speckled Band».

Об'єкт дослідження: поетика творів А. Конан-Дойла «The Adventure Of The Engineers Thumb» та «The Adventure of the Speckled Band».

Предмет дослідження: жанрові та структурні особливості детективних оповідань «The Adventure Of The Engineers Thumb» та «The Adventure of the Speckled Band» А. Конан-Дойла.

Практична значимість дослідження полягає у можливості використання матеріалів роботи у підготовці курсів лекцій з історії англійської літератури; спецсеминарів, присвячених вивченню жанру детективу у світовій та англійській літературі.

Методи дослідження: описово-функціональний метод (виявлення сюжетної функції детективного оповідання, історико-функціональний (виявлення образу Шерлока Холмса у сучасному літературно-культурному процесі), функціонально-естетичний (осмислення імпліцитних взаємозв'язків автор/читач), структурно-функціональний (з'ясування характеру взаємозв'язку структурних елементів тексту про Холмса).

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг курсової роботи – 30 сторінок, з яких – 28 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТВОРІВ ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ АРТУРА КОНАН-ДОЙЛА

1.1 Жанрові ознаки детективу у сучасному літературознавстві

Головною ознакою детективу як жанру є наявність загадкової події у творі, обставини якої залишаються невідомими та вимагають розкриття. Важливою особливістю детективу є те, що реальні обставини події не розголошуються читачеві повністю до завершення розслідування.

С. Бавін характеризує детектив як художній твір, у якому основою сюжету є конфлікт між добром і злом, який виявляється у розкритті злочину. За думкою автора, основна увага в детективі приділяється розслідуванню, тому аналіз характерів і почуттів персонажів вважається менш важливим. Зазвичай таємниця розгадується шляхом логічних висновків, заснованих на тому, що відомо як розслідувачу, так і читачеві (Бавін, 2016: 53).

Головною літературною рисою детективного роману є присутність загадки або таємниці. В даному контексті слід відзначити, що ця загадка або таємниця зазвичай пов'язана з злочином, основними випадками якого є вбивства. За вищезазначеними характеристиками можна розглядати детектив як жанрову творчість, де центральною подією передбачається розкриття таємниці, пов'язаної із злочином, персонаж, що розгадує цю таємницю, виступає як головний герой твору.

Парадоксальна природа детективного жанру включає в себе взаємодію реальних конфліктів і персонажів, які відтворені з особливістю, а також використання розумової гри, аналогічної шаховим задачам.

Детектив як жанр має три ключові елементи: злочин, розслідування і розгадку, і тому відбувається за традиційною сюжетною схемою:

– *експозиція*: початковий етап, на якому відбувається знайомство з основними персонажами та створюється вихідна точка для розгортання подій;

– *зав'язка*: ситуація змінюється після надходження інформації про злочин або таємницю, пов'язану з ним, створюючи конфлікт та початок розслідування;

– *розвиток дії*: головна частина, в якій відбувається процес розкриття таємниці. Включає в себе огляд місця злочину, опитування свідків, збирання фактів, переслідування злочинців і, найголовніше, логічні умовиводи слідчого;

– *розв'язка*: в заключний етап слідчий знаходить рішення загадки, часто вражаючи інших своїми висновками. Пізніше він ділиться результатами розслідування з друзями або спітканниками (Бовсунівська, 2015: 56).

Важливим орієнтиром для авторів детективної літератури стали правила, сформульовані британським письменником Р. Ноксом ("Studies in the Literature of Sherlock Holmes", 1911).

Він наводить свої «Десять заповідей детектива»:

а) детектив – це головна сюжетна історія: Р. Нокс визначав детектив як головну сюжетну лінію твору, важливіше за будь-які інші сюжети чи аспекти твору;

б) злочин і розслідування: однією з основних ознак детектива є присутність злочину та процес його розслідування як основної дії твору;

в) детектив може бути як професіоналом, так і аматором: Р. Нокс не обмежував можливостей героя детектива, дозволяючи йому бути як професіональним розслідником, так і аматором, що вмело виявляє злочин;

г) логіка та розумова гра: важливою частиною детективного жанру визнавалася логіка та розумова гра, включаючи вивчення доказів та логічні висновки (Передерій, 2013).

Ці «Десять заповідей детектива» Р. Нокса визначали важливі принципи, які мали супроводжувати написання детективних творів, надаючи їм структуру та особливий характер.

Слід відмітити, детективний жанр наділений відмінними рисами:

1. *Детективні романи завжди написані за формулою, що включає 6 етапів:*

- ознайомлення із головним героєм-детективом;
- виявлення злочину та пошук доказів;
- розслідування – підозрювані та неправильні рішення;
- оголошення розгадки;
- пояснення;
- розв'язка/арешт.

Кожен з цих етапів має свої важливі функції в побудові напруженого сюжету та вирішенні загадок. Загальна формула, що включає означені етапи, є характерною для багатьох детективних творів та дозволяє читачам сприймати та розуміти розвиток історії, зберігаючи інтригу до останнього моменту.

2. *Художній простір у романі.* У детективі художній простір розглядається як реальний світ, де відображаються як реальні, так і об'єктивні категорії буття. Автор створює образний та реалістичний опис оточення, що допомагає читачеві відчувати атмосферу та переживати події разом із персонажами.

3. *Головні герої.* У детективі всі персонажі можуть виступати як жертви: як злочинці, так і детективи, а навіть ті, кому загрожує небезпека. Протягом історії вони різною мірою стикаються з особистими проблемами, які вони не можуть вирішити самотійно. Важливо, щоб герої були слабкими або, принаймні, мали свої недоліки, щоб створити цікаві конфлікти та розвиток персонажів.

Формула детектива полягає в тому, що читач не має відчувати співчуття злочинцеві. У класичному детективі не приділяється багато уваги

злочинцю, його роль обмежується виконанням функції кримінального елемента в сюжеті. Читач спрямовує свої емоції та інтерес головному герою, детективу, що виконує роль розкривача та розв'язувача таємниці.

4. «Гра за правилами».

Існує ряд правил, передбачених авторами:

- злочинець згадується на самому початку;
- відсутність таємних кімнат та приміщень;
- детектив не може бути злочинцем.

Отже, детективний твір є своєрідною грою за правилами, де сюжет розгортається навколо розгадування таємниці небезпечного злочину. Він включає загадковість, присутність вбивства (як правило), місце виявлення злочину та детектива, який взявся встановити вбивцю.

1.2 Детективна творчість А. Конан-Дойла у світлі актуальних питань сучасної літературознавчої критики

Г. Честертон, перший теоретик детективного жанру, називає збірку оповідань А. Конан-Дойла «Записки про Шерлока Холмса» «ідеальним зразком детективної літератури». А. Конан-Дойл вивів цей жанр белетристики на новий рівень завдяки соціально-психологічному реалізму розповіді, домігшись не тільки достовірності, а й динамічності та драматизму викладу (Честертон, 1901).

Дослідницький інтерес до детективних творів Конан-Дойла більшою мірою проявився лише в 40-60-х роках. ХХ ст. і не слабшає досі. У 1946 р. товариство «The Baker Street Irregulars» з ініціативи Е. У. Сміта випускає «The Baker Street Journal» – журнал, присвячений дослідженням детективної творчості Конан-Дойла, особливо Шерлока Холмса (Романюк, 2018: 14). Стає очевидним, що розповіді про Шерлока Холмса зобов'язані своєю перевагою над більш ранніми зразками детективної літератури не лише завдяки «дедуктивному методу» головного героя, чий суперечливий характер досі є

предметом запеклих суперечок дослідників. У Шерлоці Холмсі втілилася мрія англійців про справедливе правосуддя, яке ностальгічно трималося за ілюзію непорушності соціальних, етичних і естетичних норм вікторіанства.

Дослідники відзначають також силу художньо-естетичного впливу поезики оповідань про Шерлока Холмса.

Образ Шерлока Холмса став культурним стереотипом наднаціонального рівня. До вивчення образу Шерлока Холмса зверталися багато дослідників (А.А. Смирнов, М.В. Урнов, Ст Б. Шкловський, J. D. Carr, O. D. Edwards, та ін). Науковці вивчали особливості дедуктивного методу та ментальних стратегій знаменитого детектива. Разом з тим, секрет стереотипного потенціалу геніального образу, створеного А. Конаном-Дойлом, як і раніше, залишається предметом наукових та критичних дискусій.

Так, В. М. Горальська, зіставляючи безліч новел А. Конан-Дойла про Шерлока Холмса, виділяє повторюваність елементів, мотивів і прийомів і вивів загальну наративну схему шерлокіани, до якої увійшли:

- статична увертюра, яка налаштовує читача на очікування чогось незвичайного та таємничого;
- зав'язка конфлікту, у якій повідомляється про наявність таємниці (вбивства чи викрадення);
- розслідування;
- неправильне тлумачення доказів як нагнітання інтелектуальної напруги;
- хибна розгадка, що виконує таку саму функцію;
- несподівана розв'язка;
- аналітичний аналіз фактів (Горальська, 2010: 46).

Інтелект Шерлока Холмса максимально прагматичний, його робота спрямована на досягнення конкретної миттєвої мети, хоча настільки приваблива для британця прагматичність і замаскована періодично то

заперечується, то затверджуваною високою освіченістю Шерлока Холмса, його ексцентричністю і періодично схильністю до споглядання.

Про Шерлока Холмса і доктора Ватсона говорили багато дослідників. Більшість із них схиляються до думки, що детективний твір – «це свого роду епос, міф, який будується за певними законами» (Грачова, 2014: 2).

Питання, яке досі залишається відкритим – чому саме міф про Шерлока Холмса став таким популярним? Популярним, варто зазначити, скоріше серед читачів, а не письменників. Холмс малосимпатичний, якщо розглядати його об'єктивно. По-перше, він розумний! Герої, які справді стають улюбленими, зазвичай або простаки, або нещасні та покинуті люди, або лиходії. Холмс ще й страшенно неприємна людина. «Щастя лондонців, що я не злочинець», – зловісно говорить він (Помазан, 2016: 113).

Крім того, головний герой Конан-Дойла ще й тонка художня натура, естет, курить опіум. Якщо придивитися до Холмса ближче, то стане зрозумілим, що він у певному сенсі вільний художник, декадент, самотній мандрівник, заступник. Однак навряд чи можна знайти в літературі того часу героя, який був би симпатичний саме цим. Таким чином, настільки популярний швидше не сам головний герой, а міф про нього, що запам'ятовується і суперечливий, та аура, яка огортає історію про розслідування чудового детектива (Помазан, 2016: 113).

Багато авторів того часу говорили про Холмса дуже неоднозначно. Англійський письменник С. Моем якимось обмовився: «Я перечитав усі збірки оповідань Конан-Дойла і знайшов їх напрочуд убогими». А ось В. Набоков, який критикував практично всіх великих письменників, був дуже прихильним до Дойла, щоправда, робив застереження, що чарівність книги з часом тьмяніє, «дитяче-дітям» (Помазан, 2016: 116).

Помазан має значну перевагу серед інших дослідників, особливо, коли йдеться про аналіз персонажа Шерлока Холмса. Його свіжий та неоднозначний підхід дозволяє по-новому зрозуміти привабливість Шерлока Холмса для читачів. Дослідник акцентує увагу на парадоксальному характері

Холмса, показуючи, як це викликає напругу та захопленість у читачів. Помазан стверджує, що герой став улюбленцем серед прихильників не через свої позитивні риси, а через міф, що його оточує. Таємничість, інтелектуальні переваги та суперечливість Холмса, створена Конан-Дойлом, є ключем до успіху персонажа. За словами Помазана, Холмс є втіленням бажання читачів розгадати таємниці та зануритися в інтелектуальну пригоду геніального детектива. Також його дослідження, виділяється сучасною актуальністю. Аналізуючи Холмса в контексті літературних та культурних тенденцій сьогодення, розглядається чому цей персонаж залишається відомим навіть дотепер. Помазан заслуговує на визнання завдячуючи своєму сміливому підходу до аналізу Шерлока Холмса. Цитуючи думки видатних письменників, таких як С. Моем та В. Набокова, це додає значимості його власним інтерпретаціям та показує, що Холмс, як і будь-який всесвітньо відомий літературний герой, продовжує надихати та викликати дискусії навіть серед літературних гігантів.

В наш час, спостерігається гібридизація детективного жанру. Багато творів поєднують декілька жанрових складових (особливо в останні десятиліття пізнього модерну) і тому є гібридними за своєю природою.

Сучасний жанр детективу представляє собою складний явище, яке з одного боку демітологізує та розглядає сучасну реальність без священних аспектів, а з іншого боку, створюючи формульний текст, вимагає від свого творця та інтерпретатора певного рівня міфотворчості. Гібридизація детективного жанру, на наш погляд, є виявом бажання творців розширити різноманіття створюваних світів і текстів.

Отже, контрастний характер літературознавчої критики творчості Артура Конан-Дойла, особливо щодо Шерлока Холмса, у світлі актуальних питань сучасної літературознавчої критики, відзеркалює двозначний підхід автора до свого творчого методу. Його роботи виявляють еkleктичне поєднання принципів неоромантизму та соціально-психологічного неореалізму. Це виявляється в гіпертрофії та романтизації характерних для

британської традиції рис особистості, а також в реалістичному хронотопі його творів, включаючи аспекти психології персонажів.

РОЗДІЛ II

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ А. КОНАН-ДОЙЛА «THE ADVENTURE OF THE ENGINEER'S THUMB» ТА «THE ADVENTURE OF THE SPECKLED»

2.1 Особливості поетики твору «The Adventure Of The Engineer's Thumb»

Поетика детективного жанру є однією з найзахоплюючіших тем для літературного аналізу. Твори, насичені загадками, таємницями та розслідуваннями, завжди привертають великий інтерес читачів.

Один із визначних майстрів цього жанру – відомий англійський письменник Артур Конан-Дойл, автор численних захоплюючих детективних оповідань. Серед них важливе місце займає твір «The Adventure Of The Engineer's Thumb» (Інженерів палець), написаний у 1892 році.

Розглянемо поетику оповідання.

Композиція, сюжетна лінія та жанр. Детективна оповідь відрізняється спеціальною конструкцією композиції, яка відіграє значну роль у сприйнятті твору читачем. Традиційна побудова сюжету цього жанру включає експозицію, завязка, розвиток дії, кульмінацію та фінал.

У творі А. Конан-Дойла «The Adventure Of The Engineer's Thumb», спостерігається яскраво виражений поділ твору на детективну частину і ретроспективу життя основних персонажів.

Основна особливість твору А. Конан-Дойла, це двоярусність сюжету: конкретна зовнішня дія, яка відбувається одночасно з прихованою. Читач бачить саме розслідування та його результати, але не знає про їх причини.

«Тож я не бачу нічого надзвичайного у тому, що цей відокремлений міський замок залишився без нагляду. Інколи на таких фабриках та замках вночі видаються банкірші або робітники, які погано спали та виходять на вулицю, щоб пройтися. Це жодного разу не привертає уваги, коли їх

позбавляють праці, оскільки це нещодавно сталося, і вони нікуди не поспішають. Але чому наглядач пустив би підпільника в таке заведення?» (Doyle, Sir Arthur Conan The Adventures of Sherlock Holmes. 2017)

Цей уривок вказує на складний та інтригуючий сюжет, де основні події відбуваються одночасно з прихованими причинами, які герої намагаються розгадати.

Спостерігаючи за тим, що відбувається, читач створювати гіпотези про наявність та природу механізму розслідування. Однак «прихована» дія не втрачає своєї реальності та значущості, навіть залишається невидимою. Єдина відмінність між цією реальністю полягає в тому, що читач припускає це, а не відчуває. Детектив діє, але не розкриває своїх намірів і думок до фінальної частини оповіді.

Зовнішнім сюжетом керує детектив та його помічник. Оповідач спостерігає за розслідуванням, але не може пояснити логіку дій детектива та висновки, зроблених ним.

Єдине, що з'єднує дві паралельні сюжетні лінії, що розвиваються, - це докази чи мотиви. Вони служать обов'язковими моментами перетину розповідей, які допомагають читачеві поєднувати зовнішні та приховані дії, отримавши цілісну картину злочину.

Основні та внутрішні лінії не вважаються двома абсолютно непов'язаними компонентами. Навпаки, автор підкреслює їх нероздільність і представляє як два цілісні аспекти оповіді.

Експозиція. У творі «The Adventure of the Engineer's Thumb», автор навмисно вставляє перед зав'язкою великі уривки зі спогадів доктора Ватсона про події, що відбулися за кілька років до моменту розповіді, наприклад:

– «Of all the problems which have been submitted to my friend, Mr. Sherlock Holmes, for solution during the years of our intimacy, there were only two which I was the means of introducing to his notice—that of Mr. Hatherley's thumb, and that of Colonel Warburton's madness. Of these the latter may have

afforded a finer field for an acute and original observer, but the other was so strange in its inception and so dramatic in its details that it may be the more worthy of being placed upon record, even if it gave my friend fewer openings for those deductive methods of reasoning by which he achieved such remarkable results»
 Переклад: «Із усіх проблем, які були представлені на розгляд мого друга містера Шерлока Холмса за роки нашої дружби, лише дві я допоміг йому виявити: це справа про палець містера Гезерлі та справа про божевілля полковника Ворбертона. Остання, можливо, й запропонувала ширше поле для спостережень гострого та оригінального розуму, але перша була такою дивною за своїм початком і такою драматичною за своїми подробицями, що, можливо, вона більш варта того, щоб бути зафіксованою, навіть якщо вона й не дала мого другові можливості продемонструвати ті дедуктивні методи розслідування, завдяки яким він досяг таких видатних результатів. » (Doyle, 2017: 161).

Опис подій у детективному оповіданні побудовано від першої особи, доктор Ватсон розповідає передісторію злочину. Зачин-передмова служить приманкою читача до загадкової історії, яка справила враження як на доктора Ватсона так й на читачів газет у той час.

Зав'язка. Дія оповідання відбувається у 1889 році, до доктора Ватсона звертається за медичною допомогою молодик на ім'я Віктор Гедерлі.

Герой оповідання знаходився у напівшоковому стані, мабуть внаслідок відсутності великого пальця на руці, наприклад:

«What! a murderous attack?».

«Very murderous indeed».

«You horrify me».

Переклад:

«Що! Напад з метою вбивства?».

«Справді дуже вбивча».

«Ви мене жахаєте».

Доктор, роблячи перев'язку, намагається обережно розпитати пацієнта, припускаючи, що він став жертвою нападу:

– «I shall have to tell my tale to the police; but, between ourselves, if it were not for the convincing evidence of this wound of mine, I should be surprised if they believed my statement, for it is a very extraordinary one, and I have not much in the way of proof with which to back it up; and, even if they believe me, the clues which I can give them are so vague that it is a question whether justice will be done».

«Ha!» cried I, “if it is anything in the nature of a problem which you desire to see solved, I should strongly recommend you to come to my friend, Mr. Sherlock Holmes, before you go to the official police»

Переклад:

«Я маю розповісти свою історію поліції, але, між нами кажучи, якби не переконливий доказ цієї моєї рани, я був би здивований, якби вони повірили моїм словам, адже це дуже незвичайна історія, і у мене мало доказів, щоб її підтвердити. І навіть якщо вони мені повірять, підказки, які я можу їм дати, такі розпливчасті, що залишається питання, чи буде здійснено правосуддя».

«Ха!» вигукнув я, "якщо вам потрібно вирішити якусь загадку, я б наполегливо порадив звернутися до мого друга містера Шерлока Холмса, перш ніж йти до офіційної поліції.» (Doyle, 2017: 161).

Опис персонажів. Характеризація героїв є важливим аспектом твору. Шерлок Холмс виокремлюється своєю геніальністю, а Доктор Ватсон виконує роль наративного голосу та компаньйона Холмса.

Характеристики головного героя Віктора Гезерлі в оповіданні дуже лаконічні, лише деякі з них стосуються конкретних рис особистості:

– «I entered my consulting-room and found a gentleman seated by the table. He was quietly dressed in a suit of heather tweed with a soft cloth cap which he had laid down upon my books. Round one of his hands he had a handkerchief wrapped, which was mottled all over with bloodstains. He was young, not more than five-and-twenty, I should say, with a strong, masculine face; but he was

exceedingly pale and gave me the impression of a man who was suffering from some strong agitation, which it took all his strength of mind to control»

Переклад:

«Я увійшов до свого кабінету і побачив джентльмена, який сидів за столом. Він був одягнений у скромний костюм з вересу, а на моїх книгах лежала його м'яка тканинна кепка. На одній з його рук був пов'язаний хустинка, всіяний кров'яними плямами. Він був молодим, не більше двадцяти п'яти років, як мені здалося, з сильним, мужнім обличчям; але він був надзвичайно блідий і справляв враження людини, яка перебувала у стані сильного хвилювання, яке він намагався контролювати всіма своїми силами» (Doyle, 2017: 168).

Розвиток дії. Ватсон приводить пацієнта до Шерлока Холмса, щоб великий детектив розгадав дивовижну загадку, яка ледве не забрала життя молодого інженера:

– «It is easy to see that your experience has been no common one, Mr. Hatherley,” said he.»

«Thank you,» said my patient. “but I have felt another man since the doctor bandaged me, and I think that your breakfast has completed the cure. I shall take up as little of your valuable time as possible, so I shall start at once upon my peculiar experiences.»

«You must know,» said he, «that I am an orphan and a bachelor, residing alone in lodgings in London. By profession I am a hydraulic engineer, and I have had considerable experience of my work during»

Переклад:

«Легко побачити, що ваш досвід був незвичайним, містере Гезерлі,» сказав він.»

«Дякую,» відповів мій пацієнт. “але я відчув себе іншою людиною, коли лікар забинтував мені рану, і я думаю, що ваш сніданок завершив лікування. Я займаю якомога менше вашого дорогоцінного часу, тож одразу ж розповім про свої незвичайні пригоди.»

«Ви повинні знати,» сказав він, «що я сирота і холостяк, живу сам у Лондоні. За професією я гідравлічний інженер, і у мене є значний досвід роботи під час» (Doyle, 2017: 168-169).

Далі Віктор Гезерлі, розповів про візит дивної людини напередодні подій:

– «...a card, too, with the name of ‘Colonel Lysander Stark’ engraved upon it. Close at his heels came the colonel himself, a man rather over the middle size, but of an exceeding thinness. I do not think that I have ever seen so thin a man. His whole face sharpened away into nose and chin, and the skin of his cheeks was drawn quite tense over his outstanding bones. Yet this emaciation seemed to be his natural habit, and due to no disease, for his eye was bright, his step brisk, and his bearing assured. He was plainly but neatly dressed, and his age, I should judge, would be nearer forty than thirty.»

Переклад:

«...картку, на якій було вигравірувано ім'я ‘Полковник Лісандер Старк’. Слідом за ним увійшов сам полковник, чоловік трохи вище середнього зросту, але надзвичайно худий. Я не думаю, що я коли-небудь бачив таку худу людину. Все його обличчя загострилося до носа і підборіддя, а шкіра на його щоках була натягнута так, що виднілися виступаючі кістки. Однак ця виснаженість, здається, була його природною особливістю і не була викликана хворобою, адже його очі сяяли, його хода була жвавою, а манери впевненими. Він був одягнений просто, але охайно, і, на мою думку, йому було ближче до сорока, ніж до тридцяти.» (Doyle, 2017: 168-169).

Віктор запитав, чим може бути корисний й співрозмовник розповів молодому інженеру, що вони мають гідравлічний прес, який вийшов з ладу й хотіли б спитати у нього поради. Тому пропонують приїхати сьогодні останнім потягом до Айфорда, що в Беркширі. З Падінгтона якраз відходить потяг, що прибуває туди чверть на дванадцятку. За консультацію та незручності, полковник запропонував інженеру п'ятдесят гіней і інженер погодився.

Кульмінація. Зустрівши Віктора на вокзалі, полковник Лізандер Старк привіз його до свого будинку в екіпажі із зачиненими вікнами.

У будинку Віктор зустрів гарну жінку, яка ламаною англійською мовою порадила йому піти, але Віктор відмовився. Полковник прийшов зі своїм помічником. По заплутаному, як лабіринт, будинку вони привели Віктора до маленької кімнати, яка виявилася внутрішньою частиною преса.

Обстеживши прес, Віктор знайшов несправність. Незабаром Віктор знову повертається до головної камери і починає її детально оглядати, щоб задовольнити свою цікавість й доходить висновку про справжнє призначення гідропресу.

– «What are you doing there?» he asked.

«I felt angry at having been tricked by so elaborate a story as that which he had told me. ‘I was admiring your fuller’s earth,’ said I; ‘I think that I should be better able to advise you as to your machine if I knew what the exact purpose was for which it was used.’

«The instant that I uttered the words I regretted the rashness of my speech. His face set hard, and a baleful light sprang up in his grey eyes.

“‘Very well,’ said he, ‘you shall know all about the machine’

Переклад:

«Що ви тут робите?» - запитав він.

«Я відчув роздратування через те, що мене обдурили такою вигаданою історією, яку він мені розповів. "Я милувався вашою землею" сказав я, "я думаю, що зможу краще порадити вам щодо вашої машини, якщо знатиму, для якої саме мети вона використовується".

«У ту мить, як я вимовив ці слова, я пошкодував про необачність свого вчинку. Його обличчя стало суворим, а в його сірому погляді спалахнула зловісна іскра.

"Дуже добре," сказав він, "ви дізнаєтеся все про машину." (Doyle, 2017: 169).

Старк зі своїм напарником закривають Хатерлі у приміщенні з пресом, вмикаючи його. Зрозумівши, що він зараз помре, Віктор раптом побачив просвіт між дерев'яними стінами і розширивши його, вийшов. Жінка допомогала йому вийти з дому, але потім з'явився полковник з ножом.

Жінка кричала, що не дозволить, щоб сталося як раніше:

– «Fritz! Fritz!» she cried in English, 'remember your promise after the last time. You said it should not be again. He will be silent! Oh, he will be silent!«.

«'You are mad, Elise!' he shouted, struggling to break away from her. 'You will be the ruin of us. He has seen too much. Let me pass, I say!' He dashed her to one side, and, rushing to the window, cut at me with his heavy weapon. I had let myself go, and was hanging by the hands to the sill, when his blow fell. I was conscious of a dull pain, my grip loosened, and I fell into the garden below»

Переклад:

«Фріц! Фріц!» - закричала вона англійською. "Пам'ятай свою обіцянку після останнього разу. Ти сказав, що це більше не повториться. Він буде мовчати! О, він буде мовчати!».

«Ти зійшла з розуму, Елізе!" - закричав він, намагаючись вирватися від неї. "Ти станеш нашою руїною. Він побачив забагато. Дозволь мені пройти, кажу тобі!" Він відштовхнув її вбік і, кинувшись до вікна, замахнувся на мене своєю важкою зброєю. Я відпустив себе і висів, тримаючись руками за підвіконня, коли його удар припав. Я відчув тупий біль, мій хват ослаб, і я впав у сад внизу». (Doyle, 2017: 173).

Віктор встиг втекти через вікно, але полковник відтяв йому палець. Він тікав скільки міг, але невдовзі через втрату крові знепритомнів і впав під кущі троянд, де й пролежав до ранку.

Вранці, дійшовши до станції, Віктор почав розпитувати про полковника Старка. Ніхто не знав, хто це. Діставшись до Лондона, він вирішив спочатку піти до лікаря, а потім у поліцію.

Коли Віктор закінчив свою розповідь, Шерлок Холмс дістав з полиці один із своїх товстих альбомів, де зберігав газетні вирізки.

«Here is an advertisement which will interest you,” said he. “It appeared in all the papers about a year ago. Listen to this: ‘Lost, on the 9th inst., Mr. Jeremiah Hayling, aged twenty-six, a hydraulic engineer. Left his lodgings at ten o’clock at night, and has not been heard of since. Was dressed in,’ etc., etc.

Ha! That represents the last time that the colonel needed to have his machine overhauled, I fancy»

Переклад:

«Ось оголошення, яке вас зацікавить,” сказав він. “Воно з’явилося у всіх газетах приблизно рік тому. Послухайте: “Зник безвісти 9-го числа цього місяця містер Джером Хейлінг, 26 років, гідравлічний інженер. Покинув свої помешкання о десятій годині вечора і відтоді не з’являвся. Був одягнений у...” і так далі, і так далі.

Ха! Я гадаю, це був останній раз, коли полковнику потрібно було ремонтувати свою машину». (Doyle, 2017: 174).

Розв’язка. Розкриття злочину в детективі відбувається методом дедукції, радіально спрямовану від детектива до свідка кримінальної дії. Будь-яке питання спирається на логіку, визначаючи правильність чи неправильність його постановки. Відповідь є новим судженням, яке уточнює або доповнює питання.

Функція питання реалізується у формі відповіді на поставлене питання:

– «Good heavens!” cried my patient. “Then that explains what the girl said».

«Undoubtedly. It is quite clear that the colonel was a cool and desperate man, who was absolutely determined that nothing should stand in the way of his little game, like those out-and-out pirates who will leave no survivor from a captured ship. Well, every moment now is precious, so if you feel equal to it we shall go down to Scotland Yard at once as a preliminary to starting for Eyford»

Переклад:

«Боже мій!” вигукнув мій пацієнт. “Тоді це пояснює слова дівчини».

«Безсумнівно. Зрозуміло, що полковник був холоднокровною і рішучою людиною, яка була абсолютно налаштована не допустити нічого,

що могло б стати на заваді його маленькій грі, як оті справжні пірати, які не залишають у живих нікого з захопленого корабля. Добре, кожна хвилина зараз на вагу золота, тож якщо ви почуваетесь достатньо добре, ми одразу підемо до Скотланд-Ярду як попередній крок до нашої поїздки в Ейфорд».
(Doyle, 2017: 175).

Текст детективу побудований на широкому використанні діалогу, що є основним засобом руху сюжету, який розгортається шляхом з'ясування детективом обставин скоєного злочину.

Розкриття злочину в детективі відбувається шляхом дедукції, яка має ланцюг, у вигляді питань і відповідей.

В процесі мовного спілкування детектив оперує навідними питаннями для переходу розслідування на наступний рівень:

«— One horse? asked Holmes.

— Yes, only one.

— Did you notice the suit?

— Yes, because the crew was standing under the lantern. The horse was bay.

— Tired or fresh?

— Fresh, his coat was shiny.

— Thank you. Sorry to interrupt you. Please continue your interesting story.»

Переклад:

«— Одна? — запитав Холмс.

— Так, одна.

— Ви звернули увагу на упряж?

— Так, тому що екіпаж стояв під ліхтарем. Кінь був гнідий.

— Втомлений чи свіжий?

— Свіжий, його шерсть сяяла.

— Дякую. Вибачте, що перебив. Будь ласка, продовжуйте свою цікаву розповідь.»

Фактично запитальні речення, які корелюються із запитом інформації про певні лакуни в логічному ланцюжку розслідування, не є формальними

питаннями, а безпосередньо пов'язані зі злочином. Відповіді на ці питання можуть бути ключем до розгадки таємниці, тобто мають безпосереднє відношення до злочину та його обставин.

Незабаром Шерлок Холмс, доктор Ватсон, гідротехнік та інспектор поліції сідають на потяг та прибувають на станцію, де бачать гігантський стовп диму. В одному з довколишніх будинків сталася пожежа.

Судячи з розповідей сусідів, у будинку жили люди, які вчинили замах на Віктора. Пожежники знаходять верстат, який друкує фальшиві гроші. Самі мешканці встигли втекли.

У фіналі засмучений інженер, який втратив великий палець і заробіток у 500 гіней, нарікає:

– «Well, said our engineer ruefully as we took our seats to return once more to London, "it has been a pretty business for me! I have lost my thumb and I have lost a fifty-guinea fee, and what have I gained?

– Experience," said Holmes, laughing»

Переклад:

— «Ну, сказав наш інженер з сумом, коли ми сіли в поїзд, щоб знову повернутися до Лондона, "це була досить невдала справа для мене! Я втратив свій палець і втратив гонорар у п'ятдесят гіней, а що я здобув?

— Досвід, — засміявся Холмс. » (Doyle, 2017: 176).

Холмс розкриває Старка та його подільника – вони фальшивомонетники. Шерлок Холмс з'ясовує, що будинок загорівся, під час того як Гартлі тікав з приміщення із пресом, у нього випала гасова лампа, яка і стала причиною пожежі.

Простір. Якщо розглядати детективний простір з погляду поетики, то можна виокремити модель, яку умовно назвемо площинною. Площинна модель апелює до того, що її події розгортаються у формально необмеженому, але невеликому середовищі, на невеликій площі (один населений пункт, район), де перебувають усі учасники подій. Тим часом

розслідування спонукає героя рухатися через простір, відстежуючи подальше розгортання подій чи дій злочинців.

Напруженість простору автор створює за допомогою опису старовинних будинків, наприклад:

– «Then I walked across to the window, hoping that I might catch some glimpse of the country-side, but an oak shutter, heavily barred, was folded across it. It was a wonderfully silent house. There was an old clock ticking loudly somewhere in the passage, but otherwise everything was deadly still. A vague feeling of uneasiness began to steal over me.»

Переклад:

«Тоді я підійшов до вікна, сподіваючись побачити хоч краєчок сільської місцевості, але дубові ставні, щільно закриті, були складені навхрест. Це був надзвичайно тихий будинок. Десь у коридорі голосно цокав старий годинник, але, крім того, все було мертвотно тихо. Я почав відчувати невизначене відчуття тривоги.» (Doyle, 2017: 175).

За допомогою метафор і порівнянь «*wonderfully silent house*», «*deadly still*» та ін., автор створює атмосферу загадковості і напруження, яке збільшується з кожним новим поворотом сюжету.

Отже, поетика детективного жанру визначається тим, як автор створює твір, що захоплює читача, тримає його в напрузі та сприяє розв'язанню головоломки. Розглядаючи твір «The Adventure of the Engineer's Thumb», можна помітити, що автор майстерно використовує різні загадки та натяки. Вже починаючи з назви твору, «Інженерів палець», автор створює загадкову атмосферу та впроваджує підказки, які допомагають читачеві розкрити мотив убивства.

2.2 Поетика оповідання А. Конан-Дойла «The Adventure of the Speckled Band»

Оповідання «The Adventure of the Speckled Band» (Пістрява стрічка), написане у 1892 р., як одне з найбільш репрезентативних оповідань про Шерлока Холмса з точки зору реалізації в ньому детективної поетики.

Твір вперше був опублікований в журналі «Strand Magazine» у лютому 1892 р. і набув значної популярності у широкого кола читачів. «The Adventure of the Speckled Band» є одним із найцікавіших творів про великого детектива, заснованого на незвичайному сюжеті, майстерному оповіданні та захоплюючому ході розслідування.

Розглянемо поетику оповідання «The Adventure of the Speckled Band».

Композиція та сюжет. Твір має чітку сюжетну лінію, яка прослідковує розслідування Шерлока Холмса та його друга Доктора Ватсона, спрямоване на розкриття таємничого нападу та встановлення мотивів.

Опис подій у детективному творі побудовано від першої особи, доктор Ватсон розповідає передісторію трагічних подій.

Твір привертає увагу формою оповідання, що ведеться від імені одного з головних персонажів, доктора Ватсона, який був очевидцем, учасником і оповідачем описуваних подій. Він надає всі необхідні підказки для розкриття таємниці.

А. Конан-Дойл традиційно використовує такий принцип побудови сюжету у своєму оповіданні, як лінійне оповідання з відступами у минуле.

Експозиція. Ватсон згадує про справи Шерлока Холмса і справу родини Ройлоттів. Зачин-передмова служить приманкою читача до загадкової історії, дія якої відбувається у 1883 році, наприклад:

– «It is possible that I might have placed them upon record before, but a promise of secrecy was made at the time, from which I have only been freed during the last month by the untimely death of the lady to whom the pledge was given. It is perhaps as well that the facts should now come to light, for I have

reasons to know that there are widespread rumours as to the death of Dr. Grimesby Roylott which tend to make the matter even more terrible than the truth»

Переклад:

«Можливо, я вже записував їх раніше, але тоді я дав обіцянку зберігати таємницю, від якої звільнився лише минулого місяця через передчасну смерть пані, якій я її дав. Мабуть, добре, що ці факти тепер оприлюднюються, адже мені відомо, що поширюються чутки щодо смерті доктора Грімсбі Ройлотта, які роблять цю справу ще жахливішою, ніж вона є насправді"». (Doyle, Adventure 8: 1).

Зав'язка. Прихід Хелін Стоунер на Бейкер-стріт-221-б, її розповідь про власні страхи.

Розвиток дії. Детальна розповідь ранкової гості про смерть сестри, про своє майбутнє заміжжя, про несподіваний ремонт у квартирі, про тихий свист.

Хелін Стоунер розповіла, що кілька років тому, всього за два тижні до свого весілля, за загадкових обставин померла її сестра Джулія:

– «For some time we chatted with her about her wedding, and at eleven o'clock she got up and intended to go home. Approaching the door, she turned around.

«Tell me, Helen,» she asked, «have you ever heard someone whistling at night?».

«I have never heard,» I answered

Переклад:

«Довгий час ми розмовляли з нею про її весілля, і о одинадцятій годині вона встала і збиралася йти додому. Наближаючись до дверей, вона обернулася.

«Скажи мені, Гелен," запитала вона, "ти коли-небудь чула, як хтось свистить вночі? ».

«Я ніколи не чула, » відповіла я. (Doyle, Adventure 8: 5).

Перед смертю Джулія лише встигла прошепотіти: «Oh, my God! Helen! It was the band! The speckled band!»

Переклад:

«О, мій Боже! Гелен! Це був той самий гурт! Плямистий гурт! » (Doyle, Adventure 8: 5).

Кульмінація. Ввечері Холмс та доктор Вотсон прибувають до будинку Ройлотта й оглядають його, доки сам власник відсутній. У кімнаті вітчима Хелін вони знаходять дивний сейф, а також маленьке блюдце з молоком.

Після цього Шерлок просить міс Стоунер сьогодні переночувати в кімнаті її сестри, а вони з доктором Вотсоном залишаються в її кімнаті щоб розгадати таємницю свисту.

Коли Холмс та Вотсон залишилися в кімнаті Хелінн, вони почули, що Ройлотт повернувся додому. Через деякий час чоловіки почули тихий свист, а слідом за ним з вентиляційної віддушини почала виповзати змія. Шерлок почав бити палицею змію, яка злякавшись, поповзла назад до кімнати доктора Грімсбі Ройлотта.

Незабаром з кімнати відчима почувся несамопитий крик. Вибивши двері, Холмс побачив мертвого Ройлотта, якого вкусила змія. Вбивця став жертвою свого ж знаряддя вбивства.

Виявилось, що Ройлотт використовував болотяну змію для вбивства Джулії, а потім так само намагався вбити й Хелін. Безжальний убивця направляв її до вентиляційної віддушини, щоб та спустилася по мотузці і вкусила дівчину.

Розв'язка. Холмс розтлумачує Ватсону незрозумілі деталі справи родини Ройлоттів: «I have seen the will of the deceased wife,» said he. «To determine its exact meaning I have been obliged to work out the present prices of the investments with which it is concerned. The total income, which at the time of the wife's death was little short of 1100 pounds, is now, through the fall in agricultural prices, not more than 750 pounds. Each daughter can claim an income of 250 pounds, in case of marriage.

It is evident, therefore, that if both girls had married, this beauty would have had a mere pittance, while even one of them would cripple him to a very serious extent»

Переклад:

«Я бачив заповіт покійної дружини, » сказав він. «Щоб визначити його точний зміст, я був змушений розрахувати поточні ціни на інвестиції, з якими він пов'язаний. Загальний дохід, який на момент смерті дружини становив майже 1100 фунтів, зараз, через падіння цін на сільськогосподарську продукцію, не перевищує 750 фунтів. Кожна дочка може претендувати на дохід у розмірі 250 фунтів у разі одруження.

Отже, очевидно, що якщо обидві дівчини вийдуть заміж, ця красуня матиме лише мізерну суму, тоді як навіть одна з них суттєво обмежить його фінансові можливості». (Doyle, Adventure 8: 9).

Ідея твору «Пістрява стрічка»: кожен злочин карається, а жадібність до добра не доводить. Хитромудрий і жорстокий доктор Ройлотт винайшов бездоганний план вбивства, щоб заволодіти спадщиною дівчат. Але, завдяки проникливості Шерлока Холмса, підступи лиходія проти нього ж і обернулися. Болотяна гадюка, яку він обрав знаряддям вбивства, вжалила не чергову жертву, а господаря, убивши його на місці

Простір. Хронотоп визначає жанрові особливості, а введення кримінальної теми специфічно формує хронотоп детективу (Калюжна, 2020: 102). У творі структура повсякденного простору та його об'єктів набуває особливого смислу.

Оскільки детективний розслідування вимагає, щоб читач дізнавався всі суттєві деталі, необхідні для розкриття таємниці, опис простору включає як перелік предметів, так і їх взаєморозташування.

Простір оповідання «The Adventure of the Speckled Band» створюється речами, наприклад:

– «Dr. Grimesby Roylott's chamber was larger than that of his step-daughter, but was as plainly furnished. A camp-bed, a small wooden shelf full of

books, mostly of a technical character an armchair beside the bed, a plain wooden chair against the wall, a round table, and a large iron safe were the principal things which met the eye. Holmes walked slowly round and examined each and all of them with the keenest interest»

Переклад:

«Спальня доктора Грімсбі Ройлотта була більшою, ніж спальня його падчерки, але була так само скромно обставлена. Там був польовий ліжко, невелика дерев'яна полиця, заповнена книгами, здебільшого технічного характеру, крісло біля ліжка, простий дерев'яний стілець біля стіни, круглий стіл і великий залізний сейф - це були головні речі, які кидалися в очі. Холмс повільно обійшов кімнату і ретельно оглянув кожен предмет із найжвавішим інтересом» (Doyle, Adventure 8: 10).

Деталі опису простору не лише містять фактичну інформацію, але й супроводжуються підкресленням загадковості місця злочину, наприклад:

– «Very strange!» muttered Holmes, pulling at the rope. «There are one or two very singular points about this room. For example, what a fool a builder must be to open a ventilator into another room, when, with the same trouble, he might have communicated with the outside air!»

Переклад:

«Дуже дивно! » пробурмотів Холмс, тягнучи за мотузку. «У цій кімнаті є одна-дві дуже незвичайні речі. Наприклад, який дурень цей будівельник, який відкрив вентиляційний отвір до іншої кімнати, коли з тією ж самою працею він міг би зробити отвір назовні!» (Doyle, Adventure 8: 10).

Атмосфера таємничості та нереальності, що оточує злочин, визначає класичний детектив і створює контраст з розміреним і спокійним життям. Цей контраст особливо акцентується красою оточуючого світу.

У своєму описі подорожі головних героїв до маєтку Сток-Моран, письменник майстерно зображує мальовничі пейзажі, які вдало передають природу та відчуття героїв. Відзначається контраст між наближенням весни, прокиданням природи, і розслідуванням жахливої справи, наприклад:

– «It was a perfect day, with a bright sun and a few fleecy clouds in the heavens. The trees and wayside hedges were just throwing out their first green shoots, and the air was full of the pleasant smell of the moist earth. To me at least there was a strange contrast between the sweet promise of the spring and this sinister quest upon which we were engaged»

Переклад:

«Це був чудовий день, із яскравим сонцем і кількома легкими хмарами на небі. Древа і придорожні кущі тільки-но починали випускати свої перші зелені пагони, і повітря було наповнене приємним запахом вологої землі. Принаймні для мене був дивний контраст між солодкою обіцянкою весни і цим зловісним завданням, у якому ми були задіяні» (Doyle, Adventure 8: 11).

Опис персонажів. Характеризація героїв є ключовим аспектом. Шерлок Холмс вирізняється своєю геніальністю, в той час як Доктор Ватсон виконує роль наративного голосу та компаньйона Холмса.

Характеристики героїні вкрай лаконічні, обмежуючись лише двома-трьома реченнями, проте вони ефективно передають інформацію про її жахливий емоційний стан, наприклад:

– «It is fear, Mr. Holmes. It is terror.» She raised her veil as she spoke, and we could see that she was indeed in a pitiable state of agitation, her face all drawn and grey, with restless frightened eyes, like those of some hunted animal. Her features and figure were those of a woman of thirty, but her hair was shot with premature grey, and her expression was weary and haggard»

Переклад:

«Це страх, містере Холмсе. Це жах». Вона підняла вуаль, коли говорила, і ми побачили, що вона дійсно була в жалюгідному стані хвилювання, її обличчя було стурбованим і сірим, з неспокійними наляканими очима, як у якогось переслідуваного звіра. Її риси обличчя та фігура були жінкою тридцяти років, але її волосся було посріблене передчасною сивиною, а вираз обличчя був втомленим і виснаженим» (Doyle, Adventure 8: 2).

Описи персонажів, їхні дії та реакції вносять реалізм та глибину у оповідання, стаючи важливим елементом формування атмосфери. Варто відзначити, що в творі К. Дойла особлива увага приділяється роздумам та емоціям героїв. Автор із неймовірною точністю описує хід їхньої думки та почуття, додатково враховуючи психологічні нюанси в портретах своїх персонажів. Це не лише додає глибини, але й підводить читача до розгадки таємниці злочину.

Тривожний наратив. Доктор Ватсон розповідає історію через призму свого страху та вражень, що вносить елемент тривожності в оповідання.

Читач відчуває його власну тривогу та хвилювання, наприклад:

– «Do not go asleep; your very life may depend upon it. Have your pistol ready in case we should need it. I will sit on the side of the bed, and you in that chair».

I took out my revolver and laid it on the corner of the table.

Переклад:

«Не засинай; від цього може залежати твоє життя. Майте пістолет наготові, якщо нам знадобиться. Я сяду на край ліжка, а ти сядь у це крісло».

Я дістав револьвер і поклав його на кут стола. (Doyle, Adventure 8: 16).

Або такий приклад:

– «From outside came the occasional cry of a night-bird, and once at our very window a long drawn catlike whine, which told us that the cheetah was indeed at liberty. Far away we could hear the deep tones of the parish clock, which boomed out every quarter of an hour. How long they seemed, those quarters! Twelve struck, and one and two and three, and still we sat waiting silently for whatever might befall».

Переклад:

«Ззовні час від часу долинав крик нічного птаха, а одного разу просто біля нашого вікна пролунав довгий котовидний виття, яке повідомило нам, що гепард дійсно був на волі. Далеко ми чули глибокі удари парафіяльного

годинника, який відраховував кожні п'ятнадцять хвилин. Як довго вони здавалися, ці чверті! Дванадцять годин пробило, а потім одна, дві і три, і ми все ще сиділи, чекаючи в мовчанні, що ж станеться» (Doyle, Adventure 8: 16).

Діалоги. Діалоги між Шерлоком Холмсом та іншими персонажами викликають напруженість. Текст детективу побудований на широкому використанні діалогу, що є основним засобом руху сюжету, який розгортається шляхом з'ясування детективом обставин скоєного злочину.

Шляхом дедукції, яка має ланцюг, у вигляді питань і відповідей, , детектив намагається встановити картину злочину.

З цією метою, детектив, в процесі мовного спілкування оперує спеціальними питаннями, які є необхідною основою переходу розслідування на наступний рівень: *хто? коли? навіщо? чому? скільки? де?* та ін.

Запитання націлені на пошук інформації детективом. Вони містять у собі питання, розраховане на відповідь з боку співрозмовника. Залежно від обсягу та характеру відомостей, які хоче отримати детектив, запитальні речення допомагають розвивати сюжетну лінію твору.

У творі запитальні речення переважають над іншими видами, наприклад:

«Do I make myself plain?

Was it your custom always to lock yourselves in at night?

Are you sure about this whistle and metallic sound?

Was your sister dressed? Ваша сестра была одета?

Were there gypsies in the plantation at the time?

But have you told me all?

Can I be of assistance?

Does not that strike you?

Did you observe anything very peculiar about that bed?

Did you see it?

Did you ever see a bed fastened like that before?»

Переклад:

«Чи я висловлююся ясно?

Чи завжди ви замикалися на ніч?

Ви впевнені щодо цього свисту і металевого звуку?

Ваша сестра була одягнена?

Чи були цигани на плантації в той час?

Але ви розповіли мені все?

Чи можу я бути корисним?

Чи це не здається вам дивним?

Чи помітили ви щось дуже незвичайне в тому ліжку?

Ви це бачили?

Чи коли-небудь бачили ви ліжко, прикріплене таким чином?»

Як бачимо, усі ці речення мають на увазі відповідь «так» чи «ні»,
наприклад:

– «Do I make myself plain?»

Переклад:

«Чи я висловлююся ясно?» (Doyle, Adventure 8: 8).

У тексті оповідання часто репліка у відповідь діалогу містить негативне або ствердне слово, наприклад:

– «— Miss Stoner, you didn't tell me everything. You fence off your stepfather. — What do you mean by this?»

Переклад:

«— Міс Стонер, ви не розповіли мені всього. Ви оминаєте свого вітчима.

— Що ви маєте на увазі?» (Doyle, Adventure 8: 13).

Або такий приклад:

– «Am I telling clearly? «Totally».

Переклад:

«Чи я висловлююся ясно? «Абсолютно». (Doyle, Adventure 8: 7).

Отже, у детективному творі А. Конана-Дойла «The Adventure of the Speckled Band» широко використовуються мікродіалоги, що містять запитання. Ці запитальні речення взаємодіють із запитаннями, спрямованими

на отримання інформації про конкретні події у логічному ланцюжку розслідування, і не є формальними питаннями. Вони безпосередньо пов'язані із злочином, а відповіді на них можуть виявитися ключем до розгадки таємниці, оскільки мають прямий зв'язок із злочином та його обставинами.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи дослідження, треба визначити, що детективний жанр все частіше стає предметом досліджень літературознавців, лінгвістів, теоретиків та практиків жанру. Неослабний науковий інтерес до жанрових особливостей цих текстів багато в чому є наслідком популярності детективів у сучасній читацькій аудиторії.

В основі сюжету детективу лежить розкриття загадкової події – найчастіше злочину або з'ясування всіх обставин, що супроводжують злочин.

Структурна організація детективного оповідання будується за принципом послідовного переходу від одного епізоду з завданням, що логічно вирішується до наступного. За такої взаємодії автор і читач змушені постійно використовувати комунікативні засоби, що базуються на особистому досвіді, знаннях кримінальних аспектів життя суспільства, уміння логічно мислити.

У детективних оповіданнях А. Конана-Дойла поетика творів відображена за допомогою різноманітних прийомів та засобів, які створюють особливу атмосферу та напруженість. Здебільшого, в оповіданнях використовуються стандартні прийоми жанру детективу, такі як загадка, підозра, злочин, розслідування, несподівані повороти сюжету та розв'язки. Однак автор також застосовує нетипові прийоми, такі як вплетення соціальних та психологічних проблем у сюжет, зміни в характерах героїв та їх взаємини, що додає творам глибини та оригінальності.

У творах важливе значення мають описи та детальні діалоги, які дозволяють читачеві поглибитися у світ оповідань та відчувати думки та почуття героїв. Крім того, стиль письма А. Конана-Дойла відзначається простотою та чіткістю мови, що робить твори доступними для різних читачів.

Детективний жанр вдалим чином поєднаний з соціальними та психологічними аспектами, що робить детективні оповідання багатогранними. Використання різноманітних художніх засобів та прийомів дозволило авторові створити твір, який залишає глибокий слід у пам'яті читачів та розширює межі самого жанру детективу.

Крім того, автор вдало виводить персонажів, які вирізняються насиченими характерними рисами та реалістичною поведінкою, надаючи їм живість та вірогідність. Розкриття психологічних аспектів образів героїв та їх внутрішнього світу допомагає читачам відчувати співпереживання героям, що ще більше збагачує емоційний спектр твору.

Отже, А. Конан-Дойл відіграв значущу роль у становленні та розвитку детективного жанру, сприяючи формуванню канонів англійського детектива. Його створений образ детектива, представленого Шерлоком Холмсом, став архетиповим для ХХ століття. Холмс вирізняється живим розумом, інтелектом та логічним мисленням.

Шерлок Холмс розкриває злочини не лише з метою справедливості, а й через безмежний інтерес до нових та складних справ. Його персонаж охоче ділиться знаннями з тими, хто цікавиться вирішенням важливих завдань та розгадуванням загадок, продемонструвавши оригінальний хід мислення. Таким чином, Шерлок Холмс став художнім втіленням британського інтелектуала, стійкого в найнесподіваніших ситуаціях.

Таким чином, можна зробити висновки, що поетика детективних творів «The Adventure Of The Engineers Thumb» та «The Adventure of the Speckled Band» є оригінальною, здатною захопити увагу читача та змусити його зануритися у світ загадкових злочинів та їх розслідування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабяк Ж.В., Перенчук О.З. Структурні аспекти детективного жанру: етапи вивчення. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2013. Вип. 33. С. 20-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2013_33_6
2. Бовсунівська Т.В. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків.: Вид-во «Діса плюс», 2015. 368 с.
3. Бовсунівська Т.В. Основи теорії літературних жанрів: монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2008. 519 с.
4. Горальська В.М. Шерлок Холмс і доктор Вотсон – класичний детективний дует: урок з вивчення оповідань Конан-Дойла. 7 клас. *Зарубіжна література в школах України*. 2010. № 2. С. 46-48.
5. Грачова Н.М. Всесвітня популярність творів про Шерлока Холмса. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 11. С. 2–6.
6. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів / пер. з англ. Мар'яни Гірняк. Львів : Літопис, 2004. 384 с.
7. Калюжна А.Б. Особливості зображення простору в класичному детективі. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 14. Том 1. 2020. С. 102-108. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/14/part_1/20.pdf
8. Кожукало Н. В. Артур Конан-Дойл і його оповідання «Пестрява січка»: урок-розслідування кримінальної справи. *Зарубіжна література в школах України*. 2017. № 1. С. 44–46.
9. Кравчук І.О. Особливості англомовного детективного жанру. *«Філологія і лінгвістика в сучасному суспільстві»* (м. Вінниця, 05-06 травня 2017 р.). Херсон: Видавн. дім «Гельветика», 2017. С. 26-30.
10. Кушнірова Т.В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навчально-методичний посібник. Полтава, 2018. 112 с.

11. Мацько Д. С. Детективна проза А. Конан-Дойла та братів Вайнерів: компаративний аналіз. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 9 (220). 2011. С. 12–18.
12. Науковий погляд у майбутнє. Випуск 1(1). Том 4. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2016 120 с.
13. Передерій С.М. Американська детективна література 20–30-х років ХХ століття: традиції і новації. *Гуманітарні науки*. 2013/2. С. 124-130. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/amerikanska-detektivna-literatura-20-30-h-rokiv-hh-stolittya-traditsiyi-i-novatsiyi.pdf>
14. Помазан І.О. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. Для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с.
15. Романюк Н.Ю. Артур Конан-Дойл : біобібліогр. список літ. / відп. за вип. Г.А. Брагарник; ЦБС Поділ. р-ну м. Києва, центр. р-на б-ка ім. І. Франка. Київ, 2018. 47 с.
16. Честертон Гілберт. *Бібліотека java*. URL: <https://javalibre.com.ua/java-book/author/bio/25234>
17. Doyle, Sir Arthur Conan The Adventures of Sherlock Holmes. 2017. 226 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=00OaEAAAQBAJ&pg=PA160&lpg=PA160&dq=impression+upon+me,+and+the+lapse+of+two+years+has+hardly+served+to+weaken+the+effect%C2%BB&source=bl&ots=DXf4O4qMrj&sig=ACfU3U0lRUEp_t_H6aXv6gqD62nztuEuXw&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwiM-pGR_umDAxXMKBAIHUbiDSkQ6AF6BAglEAM#v=onepage&q=impression%20upon%20me%2C%20and%20the%20lapse%20of%20two%20years%20has%20hardly%20served%20to%20weaken%20the%20effect%C2%BB&f=false
18. Doyle, Sir Arthur Conan The Adventures of Sherlock Holmes. Adventure 8: The Adventure of the Speckled Band. 18 p. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/the-adventures-of-sherlock-holmes-008-adventure-8-the-adventure-of-the-speckled-band.pdf>